

Féldős beszámoló

MTA-PTE Innovatív Egészségpedagógia Kutatócsoport

2021. szeptember 1-2023. augusztus 31.

1. A kutatócsoport munkájának összefoglalója

A kutatócsoport munkájának célja egy fenntartható, komplex iskolai függőségmegelőző program kidolgozása és annak eredményességének vizsgálata a diákok és a tanárok körében. Továbbá a program megalkotásához szükséges szakirodalmi háttér, a magyar és külföldi Nemzeti Alaptantervek (NAT) egészségfejlesztési tartalmának kutatása, a hazai iskolákban jelenleg folyó egészségfejlesztési munka feltérképezése, és az egészségfejlesztési ismeretek oktatásának vizsgálata a pedagógusképzés és a témához kapcsolódó társszakmák kurrikulumában.

Kutatásunk első lépéseként feltérképeztük, hogy a hazai általános iskolákban miként valósul meg a függőségek megelőzése, illetve, hogy mely iskolai tényezők befolyásolják a megvalósulást az intervenciók pontok azonosítása céljából. Országos, kérdőív alapú keresztmetszeti felmérést végeztünk 2892 általános iskola bevonásával a függőségmegelőzés megvalósulásáról, továbbá fókuszcsoportos interjúkkal vizsgáltuk a tanárok (37 tanár, 21 iskolából) iskolai függőségmegelőzéséhez kapcsolódó nézeteit, és a véleményüket a programok javításának lehetőségeiről. Az eredményeinkből készült kézirat 2023. június 15-én került beadásra a *Frontiers in Education (Education, Q2)* folyóirathoz, egy bírálati szakaszon átesett, pozitív értékeléssel. A tanulmány 1 PhD hallgató disszertációjának részét is képezi. A kutatás részeredményei több konferencián is bemutatásra kerültek.

Számos tanulmány igazolja, hogy az általános iskolai korosztályban azok a függőségmegelőzési beavatkozások - univerzális függőségmegelőzés - a legeredményesebbek, amelyek magukba foglalják többek között a tanulók mentális egészségének támogatását is. A programunk tervezése szempontjából fontos volt ismernünk, hogy mely programok/módszerek eredményesek ezen a téren, ezért a második elméleti kutatáshoz metaanalízist végeztünk olyan, 2021 tavaszáig publikált 6-18 évesek körében lezajlott iskolai intervenciókat mérő randomizált kontrollált vizsgálatok bevonásával, amelyek kimeneti változóként stresszt és/vagy megküzdést mértek. Összesen 28 stresszt, 17 megküzdést és 10 mindkét kimeneti változót vizsgáló tanulmány eredményeit elemeztünk, az analízishez multilevel random-effects meta-regression modellt alkalmaztunk. A kéziratot 2023. március 9-én nyújtottuk be a *Journal of School Psychology (Education, D1)* újsághoz, a kézirat már két bírálati szakaszon esett át pozitív értékeléssel. A harmadik kutatás az MTA-SZTE Egészségfejlesztés Kutatócsoporttal közösen zajlik, melynek célja a magyar, svéd, finn, észt nemzeti alaptantervek egészségfejlesztő, egészségnevelő szempontú összehasonlító elemzése a Health Education Curriculum Analysis Tool elemzési szempontjai mentén, valamint a QDA Miner dokumentumelemző program segítségével. Részeredményeket a 2022-es ONK-n mutattunk be. Adatelemzésünk folyamatban van, eredményeinket 2 publikációban a *Curriculum Studies in Health and Physical Education (Education, Q1)* laphoz készítjük elő beadásra.

Kidolgozásra került a komplex függőségmegelőző iskolai program „design based research” módszertannal, 3 általános iskola teljes tantestületének bevonásával (bővebben: <https://iep.pte.hu/>), melyet a XIII. Kiss Árpád konferencián mutattunk be. A program eredményeit vizsgáló kohorsz kutatás négy éven keresztül, 2025-ig követi a 3 intervenció és a 4 kontroll iskolában dolgozó összes pedagógust és azokat a tanulókat, akik 2021-ben harmadik

osztályosok voltak. Lezajlott a tanárok és diákok között a bemeneti és a program második évének kérdőíves felmérése, valamint a második évben a fókuszcsoporthoz a tanárokkal és a mélyinterjú az igazgatókkal (ETT TUKEB engedély: IV/674-3/2022/EKU). Az eredményeket jelenleg elemezzük és publikációra készítjük elő a *Journal of School Health (Education, Q1)* laphoz.

A módszertan disszeminációjához kidolgozásra és meghirdetésre kerültek a Károli Gáspár Református Egyetem Pedagógiai Karán az *Innovatív Egészségpedagógia I-II.* kurzusok (bővebben: <https://iep.pte.hu/pedagoguskepzes/>). Bemeneti és kimeneti kérdőíveken keresztül vizsgáltuk a kurzus hatását a hallgatók egészséggel kapcsolatos ismereteire és gondolkodására. A kutatás részeredményeiről a XIII. Kiss Árpád konferencián számoltunk be. Jelenleg készítjük az oktatáshoz a módszertani könyvet.

Az ún. „whole school” megközelítés értelmében az eredményes iskolai egészségfejlesztéshez elengedhetetlen a társszakmák bevonása. Kutatócsoportunk csatlakozott az Európai Bizottság megbízásából elkészült felmérés adatainak elemzésébe, melynek célja volt, hogy feltérképezze a különböző egészségügyi szakmák egészségfejlesztés irányú képzését a kimeneti kompetenciák és a képzési programok tartalmi és módszertani jellemzőinek tükrében, továbbá, hogy azonosítsa a jelenlévő jó gyakorlatokat. Az eredményeket a *BMC Medical Education (Education, Q1)* újságba publikáltuk. Az adatelemzésben és a kézirat elkészítésében kutatócsoportunkból Árva Dorottya PhD hallgató vett részt, aki a közlemény levelezőszerzője is egyben.

2. A kutatócsoport publikációi:

A kutatócsoport MTMT azonosítója: 23415

MTMT link: <https://m2.mtmt.hu/gui2/?type=institutes&mode=browse&sel=institutes23415>

3. A kutatócsoport hatását bemutató adatok:

3.1. A kutatócsoport keretében (a kutatók témavezetésével) megvédett PhD disszertációk: 0

3.2. A kutatócsoportban a beszámolási időszakban dolgozó PhD hallgatók száma: 1

3.3. A kutatócsoportban a beszámolási időszakban dolgozó, közoktatásban foglalkoztatott pedagógusok száma: 13

3.4 Egyéb:

- Szakpolitika: Nemzeti Népegészségügyi Program 2023-2033 szakpolitikai stratégia: Az ifjúság egészségfejlesztése c. fejezet elkészítése (szerzők: Rákossy-Vokó Zsuzsa, Somhegyi Annamária)
- Felsőoktatás: Tanítóképzés, valamint az orvos- és védőnőképzés kurrikulum egészségfejlesztési tartalmának és módszertanának fejlesztése